Kulturutskottets betänkande 1986/87:10

om ungdomsorganisationer m. m.
(prop. 1986/87:100 bil. 11 delvis)

KrU
1986/87:10

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande de förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1986/87:100 bil. 11 (jordbruksdepartementet) under avsnittet Ungdomsorganisationer m. m. (punkterna H 1–H 4) samt motioner som väckts i anslutning härtill.

Regeringen föreslår att bidraget till statens ungdomsråd förs upp med 3 912 000 kr. Vidare föreslås att bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet skall ökas med 11 330 000 kr. till 59 016 000 kr. Fördelning av medelstillskottet föreslås i propositionen i huvudsak göras utifrån nuvarande fördelningsgrunder. Bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet föreslås utgå med 91 300 000 kr. I propositionen anges även att bidraget till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna avskaffas. Som skäl härför anges att organisationerna bör ges största möjliga frihet vid bidragsgivningen.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen och avstyrker motionerna.

Sju reservationer och ett särskilt yttrande har avlämnats.

Moderata samlingspartiet uttalar sig för en avveckling av statens ungdomsråd och av det statliga stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Vidare föreslås att bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet skall minskas med 10 milj. kr.

Centerpartiet förordar i en reservation att bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet skall höjas med 6 milj. kr. utöver regeringens förslag. I ett särskilt yttrande erinrar centerpartiets ledamöter om att riksdagen år 1983 uttalat sig för att frågan om stöd till radioorganisationerna skulle övervägas inom regeringskansliet.

Folkpartiet förordar att den utredningsverksamhet som ungdomsrådet bedriver skall läggas ned och anslaget till rådet minskas med 1 milj. kr. Vidare föreslår folkpartiet att bidrag skall utgå till studentförbund.

NIONDE HUVUDTITELN

1. Statens ungdomsråd

Regeringen har i proposition 1986/87:100 bil. 11 (jordbruksdepartementet) under punkt H 1 (s. 67) föreslagit riksdagen att till Statens ungdomsråd för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 3 912 000 kr.

I motion 1986/87:Kr265 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

21. att riksdagen till Statens ungdomsråd för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 956 000 kr.

I motion 1986/87:Kr417 av Jan Sandberg (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statens ungdomsråd bör avskaffas.

I motion 1986/87:Kr432 av Karin Ahrland (fp) och Anne Wibble (fp) yrkas att riksdagen till Statens ungdomsråd anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 2,5 milj. kr. minskat anslag.

Utskottet

Förslaget i propositionen innebär att anslaget till statens ungdomsråd höjs med 161 000 kr. till totalt 3 912 000 kr. Förslaget är beräknat enligt ett ettårigt huvudförslag med en real minskning av utgifterna med 1 %.

Enligt motionerna Kr417 (m) och Kr265 (m) bör ungdomsrådet avskaffas. Förslaget i den först nämnda motionen går ut på att riksdagen bör göra ett uttalande härom. I motion Kr265 uttalas att rådets uppgift att fördela bidrag bör föras över till skolöverstyrelsen under hösten 1987. Motionärerna beräknar därför medel för endast ett halvt år och föreslår att anslaget förs upp med 1 956 000 kr.

Sedan år 1981 har utskottet vid ett flertal tillfällen (senast KrU 1983/84:19 och KrU 1985/86:14) avstyrkt förslag med samma syfte som de nu föreliggande. Vid sin behandling av förslagen har utskottet erinrat om att i ungdomsrådets uppgifter ingår att överväga mål och riktlinjer för samhällets stöd till ungdomsorganisationerna samt verka för en samordning av de statliga insatser som avser verksamheten bland barn och ungdomar. Ungdomsrådets uppgifter är för närvarande föremål för översyn. I december 1985 tillkallades en sakkunnig inom utbildningsdepartementet för att undersöka möjligheterna till samordning av arbetet med barn- och ungdomsfrågorna inom barnmiljörådet, brottsförebyggande rådet och ungdomsrådet.

För att biträda den sakkunnige tillkallades i april 1986 en särskild arbetsgrupp, BUS (Barn-Ungdom-Samordning). I arbetsgruppen ingår företrädare för justitie-, social- och jordbruksdepartementen. Arbetsgruppen har presenterat två promemorior: Samlad Ungdomspolitik – överväganden och förslag samt Brottsförebyggande rådets arbetsgrupp för barn- och ungdomsfrågor – nuläge samt överväganden och förslag. Enligt vad utskottet inhämtat kommer arbetsgruppen inom kort att lägga fram en tredje promemoria som rör ungdomsrådets organisation och uppgifter.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna Kr417 och Kr265 yrkande 21.

I motion Kr432 (fp) föreslås en minskning av anslaget till ungdomsrådet med 2,5 milj. kr. Motionärerna hävdar att enligt budgetpropositionen verksamheten vid ungdomsrådet i huvudsak skulle innebära fördelning av bidrag till olika ungdomsorganisationer. De anför att detta knappast kan

förklara ett anslagsbelopp om 3, 9 milj. kr. De anser att rådets utredningsverksamhet inte är angelägen och föreslår att anslaget skall minskas med 2,5 milj. kr.

Av ungdomsrådets anslagsframställning framgår att rådet under innevarande budgetår har 8,5 fasta tjänster. Antalet anställda är 15. Av de fasta tjänsterna är en och en halv tjänst – en avdelningsdirektör och en halv byråassistenttjänst – avsedda för utredningsverksamheten, som i huvudsak bedrivs på projektbas och med extern finansering.

Utskottet vill framhålla att fördelningen av de statliga bidragen till ungdomsorganisationerna är endast en av rådets uppgifter. I rådets uppdrag ingår därutöver följande uppgifter:

- fortlöpande överväga mål och riktlinjer för de statliga insatserna för att förbättra barns och ungdomars fritidsförhållanden och möjligheter till kulturellt engagemang,
- verka för en samordning av statliga insatser som avser verksamhet bland barn och ungdom,
- följa och stimulera forskning och utvecklingsarbete på barn- och ungdomsområdet,
- genomföra utredningar i syfte att kartlägga behovet av samhälleliga åtgärder för att förbättra barns och ungdomars situation i samhället,
- efter medgivande av regeringen bedriva eller stödja försöksverksamhet i frågor av central betydelse för barn- och ungdomsarbetet,
- bedriva upplysningsverksamhet i barn- och ungdomsfrågor.

Utskottet vill vidare framhålla att endast en mindre del av rådets ordinarie anslag är avsett för utredningsverksamhet. Med hänsyn härtill och då den pågående översynen av ungdomsrådets uppgifter inte bör föregripas bör riksdagen godta regeringens förslag till medelsanvisning. Motionen avstyrks således.

Utskottet hemställer

1. beträffande *avskaffande av statens ungdomsråd*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr417,

2. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 samt med avslag på motionerna 1986/87:Kr265 yrkande 21 och 1986/87:Kr432 till *Statens ungdomsråd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 912 000 kr.

2. Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.

Regeringen har under punkt H 2 (s. 67–70) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen anförts om fördelningen av bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,

2. till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 59 016 000 kr.

I motion 1986/87:Kr265 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ledarutbildning och åldersgräns för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,

23. att riksdagen till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 49 016 000 kr.

I motion 1986/87:Kr402 av Margareta Andrén (fp) och Barbro Sandberg (fp) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om möjlighet för studentförbunden att söka bidrag på samma villkor som kvinnoförbunden,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att medlen för det under 1. angivna ändamålet överförs från utbildningsdepartementet till civildepartementet.

I motion 1986/87:Kr410 av Gunnar Björk i Gävle (c) och Ingbritt Irhammar (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att ett bidragssystem konstrueras för de radioorganisationer som står utanför bidragssystemen.

I motion 1986/87:Kr415 av Margareta Hemmingsson (s) och Marita Bengtsson (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hur bidragsreglernas utformning påverkar barn- och ungdomsorganisationernas verksamhet.

I motion 1986/87:Kr422 av Grethe Lundblad m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att ett ungdomspolitiskt program bör utarbetas.

I motion 1986/87:Kr423 av Elving Andersson (c) och Rune Backlund (c) yrkas att riksdagen till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ytterligare 6 milj. kr.

I motion 1986/87:Kr424 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c) yrkas

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om att utforma statsbidragen till ungdomsorganisationerna så att de uppräknas under en 3-årsperiod med 50 %,

2. att riksdagen beslutar begära att regeringen utreder former för att även stödja de icke etablerade ungdomsrörelserna.

Gällande bestämmelser

Från anslaget utgår bidrag till den centrala verksamheten inom de ungdomsorganisationer som regeringen förklarat berättigade till statsbidrag enligt förordningen (1971:388) om statsbidrag till ungdomsorganisationer (omtryckt 1981:502). Vidare utgår bidrag till vissa samarbetsorgan samt bidrag i särskild ordning till den centrala verksamheten inom vissa ungdomsorganisationer.

Statsbidrag till central verksamhet utgår enligt nyssnämnda förordning till organisationer som bedriver verksamhet huvudsakligen bland barn och ungdom och som har minst 3 000 medlemmar i åldern 7–25 år samt lokalavdelningar i minst hälften av landets landstingskommuner. Statsbidraget utgår i form av grundbidrag och rörligt bidrag. Grundbidraget utgör 315 000 kr. Det rörliga bidraget uppgår budgetåret 1986/87 till 30 kr. per medlem i intervallet 3 001–40 000 medlemmar och till 26 kr. per medlem över 40 000.

Vid beräkningen av bidraget till vissa organisationer med verksamhet bland handikappade barn och ungdomar gäller att bidrag utgår om organisationen har mer än 500 medlemmar i ålder 7–25 år. Utöver grundbidrag utgår därvid rörligt bidrag även för antalet medlemmar i intervallet 501–3 000 varvid bidraget per medlem är 73 kr. I övrigt utgår bidrag enligt de generella bestämmelserna. För invandrarorganisationerna gäller att förutom grundbidrag utgår rörligt bidrag med 30 kr. per medlem i intervallet 1 501–40 000 medlemmar. För organisationer som första gången erhåller bidrag till central verksamhet samt för organisationer som inte längre uppfyller villkoren i fråga om antalet medlemmar och lokalavdelningar gäller särskilda bestämmelser om statsbidragets storlek.

Utredningsuppdrag

Folkrörelseutredningen (C 1986:01) har i uppdrag bl. a. att se över statsbidragen till folkrörelserna i syfte att minska antalet bidragsformer samt föreslå förenklingar och åtgärder för en eventuell bättre samordning av bidragsgivningen.

Syftet är enligt direktiven att för folkrörelserna skapa förutsättningar för en obyråkratisk och mer flexibel användning av de resurser som tillförs genom statsbidrag. Folkrörelsernas olika uppbyggnad och verksamhetsinriktning bör beaktas i utredningsarbetet.

Folkrörelseutredningen har den 12 mars 1987 i tilläggsdirektiv fått i uppdrag att se över statsbidragen till barn- och ungdomsorganisationer. I dessa direktiv anges att målet är att finna bidragsregler som innebär såväl en förenkling som en ökad rättvisa mellan olika typer av organisationer. Översynen skall bl. a. ta upp nya ungdomsrörelsers möjligheter att erhålla statligt stöd. Vidare skall konstruktionen av såväl det centrala stödet som det lokala stödet samt rutinerna för bidragsgivningen behandlas.

Vissa utgångspunkter för översynen preciseras enligt följande i direktiven.

Det finns anledning att förutsättningslöst pröva i vilken utsträckning det nuvarande stödet och de organisationer som i dag får bidrag tillgodoser de syften som bör gälla för statens stöd till ungdomsorganisationerna. Vidare finns det anledning att se över möjligheterna för andra, ofta nya, rörelser bland ungdomar att erhålla statligt stöd för sin verksamhet. I detta sammanhang bör frågan om organisationernas storlek, spridning och varaktighet beaktas. Vidare bör belysas möjligheterna att nå en ökad flexibilitet i systemet, t. ex. genom att bidrag i vissa fall görs tidsbegränsade. Lämpligheten av att vissa organisationer, på det sätt som sker i dag, erhåller bidrag i särskild ordning bör också prövas.

Utredningen bör kartlägga i vilken utsträckning olika typer av barn- och ungdomsorganisationer får statligt stöd från olika håll. En strävan bör vara att samordna bidragsgivningen och minska antalet stödformer. En viktig utgångspunkt för översynen bör vara att bidragssystemet så långt möjligt skall förenklas. Organisationerna bör vidare ges största möjliga frihet vid användningen av bidragsmedlen.

Utredningen bör pröva om det är möjligt att finna andra och fler kriterier än medlemsantalet vid beräkningen av stödet till central verksamhet eller om det på annat sätt är möjligt att åstadkomma en ökad rättvisa med bibehållen respekt för organisationernas särart och självständighet. Därvid bör bl. a. också övervägas innebörden och tolkningen av medlemsbegreppet mot bakgrund av de skilda förhållanden som råder inom olika organisationer.

Några barn- och ungdomsorganisationer är kraftigt integrerade i sina moderorganisationer. Utredningen bör särskilt överväga och ge förslag till hur dessa organisationer bör behandlas från bidragssynpunkt. Därvid bör beaktas dels intresset av att organisationerna ges frihet att själva bestämma över sin organisatoriska uppbyggnad, dels det angelägna i att den organisatoriska uppbyggnaden ger ungdomarna möjlighet att själva ha inflytande över och ta ansvar för den verksamhet som berör dem.

En stor andel av de lokala föreningarna avstår från att söka lokalt aktivitetsstöd trots att de har rätt till detta. Utredningen bör överväga om det behövs förändringar i konstruktionen av det lokala stödet för att underlätta för föreningarna att utnyttja stödet. Vidare bör utredningen överväga förändringar av åldersgränserna för det lokala stödet samt om det finns anledning att särskilt prioritera någon ålderskategori, i första hand tonårsgrupper. I detta sammanhang bör också övervägas om det bör finnas ett samband mellan det lokala och det centrala stödet eller om dessa stödformer bör vara oberoende av varandra.

Utredningen bör vara fri att ta upp även andra frågor som är angelägna för barn- och ungdomsorganisationerna som t. ex. statsbidragens långsiktighet, organisationernas möjligheter till utvecklingsarbete, hur bidragssystemet eventuellt skall kunna hjälpa barn- och ungdomsorganisationerna att lösa problem med ledarutbildning, information och opinionsbildning samt rekrytering av s. k. föreningslösa ungdomar.

Det är angeläget att bidragssystemet får en sådan utformning att en smidig fortlöpande bedömning kan ske av vilka organisationer som bör erhålla bidrag. Det är därvid fråga om att pröva dels om de organisationer som redan får stöd fortfarande uppfyller bidragsvillkoren, dels vilka nya organisationer som lever upp till de krav som bidragsreglerna innehåller.

Med utgångspunkt i de förändringar i bidragssystemet som utredningen avser att föreslå bör också en närmare genomgång göras av bidragsbestämmelserna och av rutinerna för behandlingen av bidragsärenden.

Utskottet

I propositionen redovisas att antalet medlemmar i ungdomsorganisationerna har minskat. Med nuvarande bidragsregler och oförändrade bidrag skulle därför anslaget minska med drygt 1,5 milj. kr. Föredragande statsrådet

understryker att det är viktigt att samhället ger barn- och ungdomsorganisationerna möjlighet att utveckla sin verksamhet, då dessa organisationer har en betydelsefull uppgift i vårt samhälle. Det är viktiga opinionsbildare och de ideal som föreningslivet utvecklar påverkar inställningen i hela samhället. För att ge organisationerna bättre möjlighet att aktivera barn och ungdom föreslår föredraganden att anslaget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet räknas upp med 11 333 000 kr. till totalt 59 016 000 kr. Fördelningen av den föreslagna anslagsuppräkningen bör enligt propositionen i huvudsak göras utifrån nuvarande fördelningsgrunder – i avvaktan på resultatet av rådets översyn av bidragsreglerna. Det bör ankomma på regeringen att efter förslag från ungdomsrådet besluta om fördelningen av den föreslagna anslagsuppräkningen.

I propositionen föreslås även att anslaget Bidrag till ferieverksamhet inom ungdomsorganisationerna som för innevarande budgetår uppgår till ca 9 milj. kr. skall avskaffas. Föredraganden motiverar sitt förslag med att organisationerna bör ges största möjliga frihet vid användningen av bidragsmedlen. Han anser att bidragsgivning endast undantagsvis bör förknippas med speciella användningsområden.

I motion Kr265 (m) föreslås att anslaget skall minskas med 10 milj. kr. Motionärerna förordar att den övre åldersgränsen för statsbidrag sänks till 21 år, vilket skulle medföra en besparing om 12 milj. kr. De anser dock att 2 milj. kr. bör anslås för förstärkt ledarutbildning och föreslår därför att ett anslag av 49 016 000 kr. skall anvisas för ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare (senast i Kr U1985/86:14) avstyrkt förslag om sänkning av den övre åldersgränsen. Utskottet finner inte skäl att ändra uppfattning och avstyrker alltså motion Kr265 yrkandena 22 och 23.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att statsbidragen till ungdomsorganisationer skall ses över. Som framgår av den i det föregående lämnade redovisningen skall härvid en närmare genomgång göras av bl. a. bidragsbestämmelserna. Vidare pågår inom ungdomsrådet en översyn av bidragsreglerna och prioriteringen mellan de olika bidragen.

En höjning av anslaget med 6 milj. kr. föreslås i motion Kr423 (c). Motionärerna menar att den uppräkning av anslaget som föreslås i propositionen endast innebär kompensation för inflationen. Samtidigt som stödet till den centrala verksamheten kraftigt höjs, tas feriestödet bort, säger motionärerna. Vidare påpekar de att stödet till organisationstidskrifterna har dragits in vilket medfört att organisationerna nödgats minska sina utbildnings- och informationsinsatser.

Med hänsyn till att regeringens förslag innebär en väsentlig förstärkning av stödet till ungdomsorganisationerna avstyrker utskottet motion Kr423. Utskottet tillstyrker alltså förslagen i propositionen till medelsanvisning samt om fördelning av bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

I detta sammanhang tar utskottet upp förslag i fyra motioner om utarbetande av ett ungdomspolitiskt program samt om principerna för bidragsgivningen.

Förslaget i motion Kr422 (s) går ut på att ett ungdomspolitiskt program skall utarbetas. Motionärerna anser att ett mera samlat grepp bör tas för att redovisa ungdomens situation på 1980- och 1990-talet samt att en redovisning bör göras av möjliga sätt för statsmakterna och kommunerna att underlätta och stödja arbete och boende och en sund och aktiv fritidssysselsättning för ungdomar. Ett sådant program för ungdomspolitik borde bli föremål för politisk debatt. Olika grupper av ungdomar bör – utifrån en realistisk ekonomisk bedömning av samhällets ekonomiska och praktiska möjligheter – få lämna sina förslag.

Stor vikt lades vid ungdomsfrågorna i regeringsförklaringen i oktober 1986. Statsministern framhöll bl. a. följande:

I livsmiljön ingår också ungdomarnas situation och allas möjligheter till en meningsfull fritid. Ett konsultativt statsråd kommer att utses med särskilt ansvar för ungdom, idrott och turism.

Det är dagens barn och ungdomar som skall bygga framtidens samhälle. Den uppväxande generationen måste därför ges goda förutsättningar. För dessa strävanden spelar idrottsrörelsen och övriga folkrörelser en viktig roll. Enligt regeringens mening är ungdomens möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid en av våra viktigaste framtidsfrågor.

I den tidigare nämnda promemorian framhåller arbetsgruppen BUS behovet av en samlad ungdomspolitik. Arbetsgruppen anser att det krävs ett omfattande interdepartementalt samarbete för att åstadkomma en sådan. Arbetsgruppen föreslår en rad organisatoriska åtgärder samt insatser för att ge forskning kring barn och ungdom en starkare ställning.

Utskottet konstaterar att de frågor som aktualiserats i motion Kr422 är föremål för överväganden inom regeringskansliet. Någon åtgärd från riksdagens sida är alltså inte erforderlig.

Principerna för bidragsgivningen tas upp i två motioner. Enligt motion Kr415 (s) styr bidragsreglerna föreningarnas verksamhet. Motionärerna hävdar att föreningarna anpassar sina aktiviteter efter möjligheterna att finansiera hela sin verksamhet. De åberopar direktiven till folkrörelseutredningen (C 1986:01) och förordar att denna utredning bör få i uppdrag att studera hur statsbidragen bör utformas för att bevara organisationernas rättighet att själva utforma och besluta om sin verksamhet.

Statsbidragen till ungdomsorganisationerna bör enligt motion Kr424 (c) utformas så att de under en treårsperiod räknas upp med 50 %. Motionärerna yrkar att riksdagen bör göra ett uttalande till regeringen av denna innebörd. Vidare föreslår de att regeringen skall låta utreda former för att stödja de icke etablerade ungdomsrörelserna.

Som utskottet redovisat i det föregående har regeringen i mars 1987 i tilläggsdirektiv givit folkrörelseutredningen i uppdrag att förutsättningslöst göra en översyn av statsbidragen till barn- och ungdomsorganisationerna. Sammanfattningsvis anges att målet är att finna bidragsregler som innebär såväl en förenkling som en ökad rättvisa mellan olika typer av organisationer. Översynen skall bland annat ta upp nya ungdomsrörelsers möjligheter att erhålla statligt stöd. Vidare skall konstruktionen av såväl det centrala stödet som det lokala stödet samt rutinerna för bidragsgivningen behandlas.

Utskottet konstaterar att motionärernas önskemål i allt väsentligt är tillgodosedda. En särskild framställning från riksdagens sida med anledning av motionerna Kr415 och Kr424 är därför inte påkallad.

Förslag om stöd till studentförbund och radioorganisationer läggs fram i motionerna Kr402 (fp) och Kr410 (c).

Enligt den först nämnda motionen bör studentförbunden få möjlighet att söka bidrag på samma villkor som kvinnoförbunden. Vidare föreslår motionärerna att medlen för detta ändamål skall föras över från utbildningsdepartementet till civildepartementet.

Utskottet har under de tre senaste åren (KrU 1983/84:19, KrU 1984/85:17, KrU 1985/86:14) avstyrkt förslag med samma syfte som det nu föreliggande. Utskottet har därvid redovisat att förslag om utredning av möjligheterna att införa ett särskilt stöd till kvinnoorganisationerna lades fram i betänkandet (SOU 1979:60) Bidrag till folkrörelser. Studentförbundens ställning berördes inte i betänkandet. År 1982 beslöt statsmakterna att införa bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.

Enligt vad utskottet inhämtat erhåller för närvarande tre studentorganisationer bidrag enligt förordningen (1971:388) om statsbidrag till ungdomsorganisationer.

Som framgår av den redovisning som utskottet lämnat i det föregående kommer översynen av statsbidragen till barn- och ungdomsorganisationer att omfatta även andra rörelser bland ungdomar än de nu nämnda. Utskottet utgår därför från att studentförbundens situation och möjligheter att få bidrag kommer att behandlas i översynsarbetet. Enligt utskottets mening erfordras inte någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Kr402.

I motion Kr410 (c) begärs att ett bidragssystem skall konstrueras för de radioorganisationer som står utanför bidragssystemen. Motionärerna åberopar att folkrörelseutredningen i betänkandet (SOU 1979:60) Bidrag till folkrörelser diskuterat möjligheterna att införa ett stöd till dessa organisationer.

Förslag med samma syfte som det nu föreliggande har behandlats av utskottet åren 1983, 1985 och 1986 (KrU 1982/83:26, KrU 1984/85:17 och KrU 1985/86:14). Vid behandlingen våren 1983 lämnade utskottet en redogörelse för radioorganisationernas verksamhet samt för folkrörelseutredningens förslag.

Med hänvisning till vad utskottet anfört i det föregående om översynsarbetets omfattning och inriktning är det enligt utskottets mening naturligt att radioorganisationernas situation kommer att uppmärksammas. Utskottet anser det därför inte erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionsyrkandet.

Utskottet hemställer

1. beträffande *sänkning av övre åldersgränsen m. m.*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr265 yrkande 22,

2. beträffande *fördelningen av bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet*

att riksdagen godkänner vad som anförts i proposition 1986/87:100,

3. beträffande *medelsanvisningen*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Kr265 yrkande 23 och motion 1986/87:Kr423 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 59 016 000 kr.,

4. beträffande *ungdomspolitiskt program*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr422,

5. beträffande *bidragsreglernas utformning*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr415,

6. beträffande *framtida uppräkning av statsbidraget m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr424,

7. beträffande *bidrag till studentförbund*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr402,

8. beträffande *bidrag till radioorganisationer*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr410

3. Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet

Regeringen har under punkt H 3 (s. 70) föreslagit riksdagen att till Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 91 300 000 kr.

Motion

I motion 1986/87:Kr265 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

24. att riksdagen till Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 45 650 000 kr.,

25. att riksdagen begär att regeringen överlägger med Kommunförbundet, Riksidrottsförbundet och övriga berörda organisationer om formerna för det allmännas stöd till ungdomsorganisationerna i enlighet med vad som i motionen anförts.

Utskottet

Från anslaget utgår bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Bidraget utgår med 11 kr. per bidragsberättigad sammankomst. I propositionen föreslås ett anslag av 91,3 milj. kr. vilket innebär en nedskärning med 3,3 milj. kr. Vid beräkningen av statsbidragsbehovet har hänsyn tagits till att antalet aktiviteter inom ungdomsorganisationerna har minskat.

I motion Kr265 (m) föreslås ett anslag av 45 650 000 kr. vilket är beräknat för halva budgetåret. Motionärerna menar att det bör ankomma på kommunerna att svara för den lokala verksamheten. De föreslår därför att regeringen skall ta upp överläggningar med Kommunförbundet, Riksidrottsförbundet och övriga berörda organisationer om formerna för det allmännas stöd till ungdomsorganisationerna. Syftet med överläggningarna bör vara att åstadkomma ökad effektivitet och riktigare ansvarsfördelning inom befintlig kostnadsram.

Förslag med samma syfte som de nu föreliggande har avstyrkts av utskottet åren 1985 och 1986 (KrU 1984/85:17, KrU 1985/86:14). Vid behandlingen år 1986 anförde utskottet bl. a. följande.

Utskottet anser liksom föredraganden att ungdomsorganisationernas lokala barn- och ungdomsverksamhet är av stort värde för samhället. Ungdomsrådet understryker i sin anslagsframställning betydelsen för samhället av att organisationerna presterar ett stort utbud av aktiviteter i sina lokalavdelningar. De statliga och kommunala aktivitetsstöden utgör en viktig stimulans härtill. Ett genomförande av motionärernas förslag skulle, enligt utskottets mening, få oacceptabla konsekvenser för organisationernas verksamhet. Då utskottet våren 1985 KrU 1984/85:17 s. 10 avstyrkte förslag med samma syfte som det nu föreliggande, framhöll utskottet att det inte finns några garantier för att kommunerna skulle kompensera föreningarna för bortfall av statsbidrag. För många kommuner skulle kravet på att kompensera föreningarna bli betungande.

Utskottet finner inte anledning att ändra sin tidigare uppfattning och avstyrker alltså motion 1986/87:Kr265 i här aktuell del (yrkandena 24 och 25). I detta sammanhang vill utskottet erinra om vad som redovisats i det föregående om översynen av statsbidragen till barn- och ungdomsorganisationerna.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 och med avslag på motion 1986/87:Kr265 yrkande 24 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 91 300 000 kr.,

2. beträffande *överläggningar om stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Kr265 yrkande 25.

4. Lotterinämnden

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt H 4 (s. 71) och hemställer

att riksdagen till *Lotterinämnden* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 329 000 kr.

Stockholm den 24 mars 1987

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Lars Ahlmark (m), Gunnel Liljegren (m), Erkki Tammenoksa (s), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Mats O. Karlsson (s), Margareta Fogelberg (fp) och Helge Klöver (s).

Reservationer

1. Avskaffande av statens ungdomsråd samt medelsanvisningen till statens ungdomsråd (punkt 1, mom. 1 och 2)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Sedan år" och slutar "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Den kritik mot ungdomsrådets verksamhet som framförs i motionerna Kr417 och Kr265 är enligt utskottets mening berättigad. Utskottet anser att en avveckling av ungdomsrådet bör ske under hösten 1986. I samband därmed bör rådets uppgifter när det gäller fördelning av bidrag överföras till skolöverstyrelsen. Med hänsyn till att avveckling skall kunna vara slutförd till årsskiftet 1986-1987 bör anslaget beräknas endast för halva budgetåret i enlighet med vad som föreslås i motion Kr265 yrkande 21.

Utskottets ställningstagande innebär att motion Kr417 blir tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avskaffande av statens ungdomsråd*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Kr417 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Kr432 samt med bifall till motion 1986/87:Kr265 yrkande 21 till *Statens ungdomsråd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 956 000 kr.

2. Medelsanvisningen till statens ungdomsråd (punkt 1 mom. 2)

Jan-Erik Wikström och Margareta Fogelberg (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utskottet vill" och slutar "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att den utredningsverksamhet som ungdomsrådet bedriver inte är av sådan angelägenhetsgrad att den motiverar ett fortsatt statligt stöd. Utskottet finner dock att en så kraftig minskning som föreslås i motion Kr432 skulle innebära att rådets övriga verksamhet blir lidande. Utskottet förordar därför att anslaget till ungdomsrådet minskas med 1 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och motion 1986/87:Kr432 samt motion 1986/87:Kr265 yrkande 21 till *Statens ungdomsråd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 2 912 000 kr.

3. Sänkning av övre åldersgränsen m. m. (punkt 2, mom. 1)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Utskottet har" och slutar "och 23" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser med hänsyn till det statsfinansiella läget att olika möjligheter till besparingar bör tas till vara. En sådan besparingsåtgärd är att enligt förslaget i motion Kr265 sänka åldersgränsen till 21 år vilket dessutom medverkar till att bättre definiera begreppet ungdomsorganisation. Den besparing som härigenom blir möjlig kan beräknas uppgå till 12 milj. kr. Utskottet förordar alltså att en sådan sänkning kommer till stånd. Av den besparing som görs bör 2 milj. kr. dock återgå till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet som förstärkning av ledarutbildningen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *sänkning av övre åldersgränsen m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:265 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Medelsanvisningen till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. (punkt 2, mom. 3)

Karl Boo och Kerstin Göthberg (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Med hänsyn" och slutar "centrala verksamhet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att ungdomsorganisationerna har en besvärlig ekonomisk situation som medfört att de har varit tvungna att minska sina utbildnings- och informationsinsatser. Ungdomsorganisationerna har en viktig roll i vårt samhälle när det gäller att utveckla barn och ungdomar till ansvarsfulla medborgare. Organisationerna bör ges ekonomiska möjligheter att utveckla sin verksamhet. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion Kr423 om en höjning av anslaget med 6 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit.

Vad som i propositionen förordats beträffande fördelningsgrunderna för anslagsuppräkningen har utskottet ingen erinran emot.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och med bifall till motion 1986/87:Kr423 samt med avslag på motion 1986/87:Kr265 yrkande 23 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 65 016 000 kr.

5. Medelsanvisningen till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. (punkt 2, mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar "Med hänsyn" och slutar "centrala verksamhet" bort ha följande lydelse:

Beträffande statsbidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet har utskottet i det föregående uttalat sig för att bidragsreglerna bör ändras så att den övre åldersgränsen sänks till 21 år och att vissa medel bör utgå för förstärkt ledarutbildning. Med hänsyn härtill räknar utskottet med att medelsbehovet minskar med 10 milj. kr. Förslagen i propositionen om fördelningen av bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet tillstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och med bifall till motion 1986/87:Kr265 yrkande 23 samt med avslag på motion 1986/87:Kr423 till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 49 016 000 kr.,

6. Bidrag till studentförbund (punkt 2 mom. 7)

Jan-Erik Wikström och Margareta Fogelberg (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Som framgår" och slutar "motion Kr402" bort ha följande lydelse:

Studentförbunden kan i dag få bidrag enligt förordningen (1971:388) om statsbidrag till ungdomsorganisationer. Bidrag utgår alltså endast för medlemmar under 25 år. Enligt en undersökning utförd av studentkåren vid universitetet i Stockholm är drygt 60 % av de studerande över 25 år. Åldersstrukturen bland studentförbundens medlemmar torde vara ungefär densamma. Studentförbunden kan därför enligt gällande normer inte räknas som någon ungdomsorganisation.

Det är rimligt att samma bestämmelser som gäller för statliga bidrag till kvinnoförbundens verksamhet även bör gälla för studentförbunden. Kvinnoförbunden får bidrag för medlemmar över 15 år. Detta bidrag handläggs av civildepartementet.

Frågor som rör ungdomsorganisationerna handläggs sedan oktober 1986 inom jordbruksdepartementet. Bidragsmedlen bör alltså föras över från detta departement till civildepartementet.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *bidrag till studentförbund*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Kr402 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet (punkt 3)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark och Gunnel Liljegren (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Förslag med" och slutar "i propositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare betonat att reglerna för bidrag till ungdomsorganisationerna är förknippade med vissa svagheter. Det statliga betänkandet (SoU 1979:60) Bidrag till folkrörelser slog fast principen att statligt stöd endast skall ges till riksorganisationer, landstingsbidrag till distriktsorganisationer och kommunala bidrag till lokal verksamhet. Även i utredningen Fritidspolitik och samhällsstöd (statens ungdomsråd 1981) anslöt man sig till denna huvudprincip. Denna princip synes även regeringen numera ansluta sig till när det gäller andra specialdestinerade statsbidrag till kommunerna.

Ur anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet utgår stöd till ett stort antal ungdomsorganisationer som förklarats berättigade till bidrag, bl. a. föreningar som är anslutna till Sveriges riksidrottsförbund och politiska ungdomsföreningar. Det är vanligt att kommunerna till föreningarna utger ett aktivitetsstöd av samma storlek och enligt samma regler som gäller för det statliga stödet. Utöver detta förekommer andra kommunala stödformer. Sammanlagt innebär mångfalden stödformer en orimlig pappersexercis och endast 60 % av föreningarna rekvirerar ifrågavarande statsbidrag.

Utskottet anser att regeringen bör ges i uppdrag att överlägga med Kommunförbundet, Riksidrottsförbundet och övriga berörda organisationer om formerna för det allmännas stöd till ungdomsorganisationerna så att ökad effektivitet och riktigare ansvarsfördelning uppnås inom befintlig kostnadsram. Vid behov skall regeringen, exempelvis i tilläggsbudgeten, återkomma till riksdagen med av överläggningen föranledda förslag.

I avvaktan på resultatet av dessa överläggningar bör medel för den lokala ungdomsverksamheten beräknas endast för halva budgetåret.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 och med bifall till motion 1986/87:Kr265 yrkande 24 i motsvarande del till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 45 650 000 kr.,

2. beträffande *överläggningar om stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Kr265 yrkande 25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

Bidrag till radioorganisationer (punkt 2, mom. 8)

Karl Boo och Kerstin Göthberg (båda c) anför:

Vi anser att det är angeläget att radioorganisationernas situation kommer att uppmärksammas i den översyn av statsbidragen till barn- och ungdomsorganisationerna som kommer att göras.

I detta sammanhang vill vi dock erinra om att förslag om statligt stöd till dessa organisationer lagts fram av folkrörelseutredningen i betänkandet (SoU 1979:60) Bidrag till folkrörelser. Vid 1982/83 års riksmöte lämnade kulturutskottet (KrU 1982/83:26) en redogörelse för dessa förslag och uttalade att det var angeläget att frågan om statsbidrag till radioorganisationerna togs upp till prövning inom regeringskansliet. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

gotab Stockholm 1987 12667